

Green Tank: «Πρέπει να πάμε σε πιο φιλόδοξους στόχους, αν θέλουμε οι κοινωνίες και οι οικονομίες να είναι ανθεκτικές σε ακραίες υγειονομικές ή κλιματικές συνθήκες»

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ & Κλιματική αλλαγή

Ο μετασχηματισμός του ενεργειακού συστήματος θα μπορούσε να αυξήσει – αθροιστικά – τα παγκόσμια κέρδη ΑΕΠ κατά 98 τρις. δολάρια από τώρα μέχρι το 2050, υποστηρίζει ο Francesco La Camera, γενικός διευθυντής του Διεθνούς Οργανισμού Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (IRENA), προσθέτοντας ότι για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, που προϋποθέτει την ουσιαστική απανθρακοποίηση του πλανήτη, θα απαιτηθούν επενδύσεις συνολικά 130 τρις. δολάρια!

Προς την αξιοποίηση των ΑΠΕ προσβλέπει και η ελληνική οργάνωση The Green Tank (πράσινη δεξαμενή σκέψης) για την εκπλήρωση των στόχων της χώρας όπως αποτυπώνονται στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ): «Η πανδημία που βιώνουμε σήμερα είναι πρωτόγνωρη. Όμως η άμεση κρίση που αντιμετωπίζουμε αυτήν τη στιγμή στη δημόσια υγεία δεν είναι ασύνδετη με την εξελισσόμενη οικολογική κρίση και την κλιματική αλλαγή». Συνομιλήσαμε με τον Νίκο Μάντζαρη, αναλυτή πολιτικής, και την Ιόλη Χριστοπούλου, διευθύντρια πολιτικής του The Green Tank, που συνοπογράφει με άλλες 22 ελληνικές περιβαλλοντικές οργανώσεις επιστολή προς τον υπουργό ΠΕΝ Κωστή Χατζηδάκη, καλώντας τον να αξιολογήσει την ιδιαιτερότητα της κατάστασης και να αναβάλει την κατάθεση στη Βουλή του νομοσχεδίου «Εκσυγχρονισμός Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας», μέχρι η Βουλή «να μπορεί να εκτελέσει πλήρως το νομοθετικό της έργο, χωρίς περιορισμούς».

Θεωρείται ότι η προσπάθεια επιτάχυνσης της διαδικασίας (απλοποίηση) αδειοδότησης ΑΠΕ είναι θεμιτή και απαραίτητη για την εκπλήρωση των στόχων της χώρας για το ΕΣΕΚ, αλλά λέτε ότι αυτό θα πρέπει να είναι απολύτως συμβατό με τον σκοπό της περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Με μια πανδημία και μετά από μια δεκαετία μνημονίων, μήπως αυτό είναι πολυτέλεια και, στην τελική, χρονικά αδύνατο;

Κάθε τέσσερις μήνες καταγράφεται μία νέα μεταδοτική ασθένεια. Έκθεση του ΟΗΕ, μόλις το 2016, επισημαίνει: η εμφάνιση μεταδοτικών νόσων, π.χ. γρίπη των πτηνών και Έμπολα, οφείλεται στην ανθρωπογενείς μεταβολές στο περιβάλλον, στην υποβάθμιση της φύσης και στην κλιματική αλλαγή. Οι ασθένειες αυτές, πέρα από το τραγικό ανθρώπινο κόστος, έχουν και σημαντικές οικονομικές συνέπειες. Η γρίπη των πτηνών (2004 Ανατολική Ασία) είχε κόστος 20 δισ. δολάρια, ο SARS (2002) 41,5 δισ. Έχει εκτιμηθεί ότι αν οι νέες ασθένειες που έχουν καταγραφεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες είχαν εξελιχθεί σε πανδημίες, το κόστος θα ανερχόταν σε αρκετά τρις. δολάρια. Να μη θεωρήσουμε το περιβάλλον πολυτέ-

Πανδημίες και υποβάθμιση περιβάλλοντος πάνε μαζί

«Η εμφάνιση μεταδοτικών νόσων, όπως η γρίπη των πτηνών και ο Έμπολα, οφείλεται μεταβολές στο περιβάλλον, στην υποβάθμιση της φύσης και στην κλιματική αλλαγή. Οι από το τραγικό ανθρώπινο κόστος, έχουν και σημαντικές οικονομικές συνέπειες», ανα

του Φίλη Καϊτατζή
filisk24@gmail.com

Λεια. Εξάλλου, ήδη πριν ξεσπάσει η πανδημία, είχε αναγνωριστεί ότι θρυσκόμαστε σε κατάσταση κλιματικής κρίσης. Τον Δεκέμβριο συμφωνήθηκε η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, που θέτει την κλιματική ουδετερότητα ως στόχο για το 2050. Ακολούθησε πρόταση για την κινητοποίηση ενός τρις. ευρώ για τον μετασχηματισμό της ευρωπαϊκής οικονομίας. Πρέπει να πάμε σε ακόμα πιο φιλόδοξους στόχους, αν θέλουμε οι κοινωνίες και οι οικονομίες να είναι ανθεκτικές σε ακραίες υγειονομικές ή κλιματικές συνθήκες.

Τι σχέση έχουν όλα αυτά με το νομοσχέδιο και την περιβαλλοντική αδειοδότηση;

Λόγω κορονοϊού πολλά θα αλλάξουν, αλλά ήδη πολλά κράτη-μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, υποστηρίζουν ότι η στοχο-προσήλωση στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία πρέπει να καθοδηγήσει και τα προγράμματα ανάκαμψης της οικονομίας μετά την πανδημία. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να εξεταστεί το νομοσχέδιο του ΥΠΕΝ. Η διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι απαραίτητο εργαλείο για την πρόληψη οποιασδήποτε πιθανής υποβάθμισης του περιβάλλοντος και για την προσέλκυση επενδύσεων, που η ασφάλειά τους δεν κατοχυρώνεται από τις εσπευσμένες ελεγκτικές και αδειοδοτικές διαδικασίες, διότι πολλές υποθέσεις οδηγούνται στα ευρωπαϊκά δικαστήρια με συνέπειες. Πάντως, τα τελευταία 10 χρόνια σε ποσοστό μεγαλύτερο από 90% οι γνωμοδοτήσεις των φορέων διαχείρισης είναι θετικές.

Υποστηρίζετε ότι το νέο ΕΣΕΚ επιλέγει το

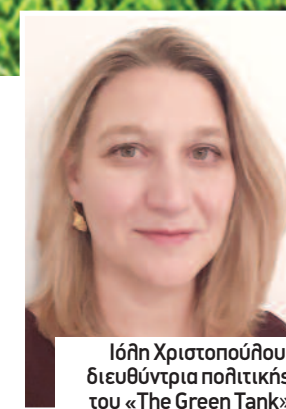
Οικονομική αποτίμηση

Μπορείτε ως Green Tank να μας κάνετε μια οικονομική αποτίμηση της κριτικής σας;

Πολλοί ισχυρίζονται ότι ο περιορισμός κάποιων χρήσεων σε μία προστατευόμενη περιοχή είναι εμπόδιο στην ανάπτυξη. Αντίθετα όμως, οι περιοχές αυτές δημιουργούν εισόδημα και θέσεις εργασίας. Η IUCN (Διεθνής Ένωση Προστασίας της Φύσης) έχει καταγράψει 300 διαφορετικές ειδικότητες και πρόσωπα που απαιτούνται. Συντηρητικές εκτιμήσεις με βάση το κόστος διαχείρισης του δικτύου NATURA 2000, που είχαν καταθέσει τα κράτη-μέλη της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020, υπολογίζουν ότι αντιστοιχεί σε 174.000 θέσεις εργασίας. Οι έμμεσες και επαγόμενες θέσεις εργασίας σε διαφορετικούς τομείς, στην πρωτογενή παραγωγή, τον τουρισμό, την εκπαίδευση, είναι περισσότερες. Συντηρητικές εκτιμήσεις αναδεικνύουν ότι το 1,3 εκατ. από τους 9 εκατ. εργαζομένους στη γεωργία σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνδέονται με τις προστατευόμενες περιοχές και 3,1 εκατ. από τους 12 εκατ. εργαζομένους στον τομέα του τουρισμού, με τους 1,8-2 εκατ. να συνδέονται ειδικά με τις περιοχές NATURA 2000. Αντί λοιπόν να εκτιμήσουμε το κόστος της υποβάθμισης, γιατί δεν αναδεικνύουμε την ευκαιρία που μας παρέχει η αναβάθμιση της προστασίας;

Νίκος Μάντζαρης, αναλυτής πολιτικής του «The Green Tank»

Ιόλη Χριστοπούλου, διευθύντρια πολιτικής του «The Green Tank»

στις ανθρωπογενείς ασθένειες αυτές, πέρα φέρει έκθεση του ΟΗΕ μόλις το 2016

φυσικό αέριο να υποκαταστήσει το μεγαλύτερο μέρος της λιγνιτικής παραγωγής. Δεν είναι φυσικό, σε μια τόσο δύσκολη περίοδο που δεν ξέρουμε πού θα κάτσει... η μπίλια, να έχουμε μια γρήγορη μετάβαση με το καύσιμο που θα μας παρέχει και ενεργειακή ασφάλεια με τις λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις;

Ο λιγνίτης ήταν υπεύθυνος για το 34% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ. Δεν συμφωνούμε με την αντικατάστασή του με φυσικό αέριο. Διότι είναι ορυκτό καύσιμο που εκπέμπει αέρια θερμοκηπίου κατά την καύση, την εξόρυξη και τη μεταφορά του. Με βάση το ΕΣΕΚ, για το 2030 στοχεύουμε σε περίπου 61% ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας και υπάρχει πρόβλεψη για περίπου 10% καθαρές εισαγωγές. Το ποσοστό που πρέπει να καλύψει το φυσικό αέριο είναι κάτω από το 30%, μικρότερο

δηλαδή από το σημερινό ποσοστό. Γιατί λοιπόν χρειαζόμαστε επιπλέον νέες μονάδες ορυκτού αερίου; Στο ενεργειακό μείγμα και κυρίως στην ευστάθεια του ενεργειακού συστήματος, τα έργα αντλησιοταμίευσης και η μετατροπή λιγνιτικών σταθμών σε συστήματα θερμικής αποθήκευσης έχουν σημαντικό ρόλο. Μελέτη του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου αναδεικνύει τη δυνατότητα μετατροπής επτά ζευγών υδροηλεκτρικών σταθμών σε αντλησιοταμιευτικά συστήματα, με τρόπο που δεν είναι ούτε χρονοβόρος ούτε ακριβός – μια και εκτιμά το κόστος σε περίπου 200 εκατ. ευρώ. Επίσης, οι τεχνολογίες μετατροπής λιγνιτικών μονάδων σε συστήματα θερμικής αποθήκευσης ενέργειας ωριμάζουν γρήγορα. Εταιρείες-κολοσσοί, όπως η γερμανική RWE, προχωρούν σε τέτοια συστήματα με την τεχνολογία των αλάτων υψηλής θερμοχωρητικότητας.

Τονίζετε ότι είναι απολύτως απαραίτητο η ανάπτυξη των ΑΠΕ να γίνει με γνώμονα την προστασία της μοναδικής βιοποικιλότητας της χώρας μας και δη της ορεινοβιόσφαιρας. Βάζετε και άλλα εμπόδια...

Οι ΑΠΕ είναι κλειδί για τη μετάβαση στη μεταλιγνιτική εποχή, πρέπει όμως να αναπτυχθούν στο πλαίσιο που θέτουν οι στόχοι για τη βιοποικιλότητα και η νομοθεσία για την προστασία της φύσης. Το επόμενο διάστημα θα προχωρήσει η αναθεώρηση του χωροταξικού σχεδίου για τις ΑΠΕ. Θα πρέπει να χαρτογραφηθούν το αιολικό δυναμικό, η φέρουσα ικανότητα κάθε τόπου, οι περιοχές που είναι οι πλέον ευαίσθητες για συγκεκριμένα είδη που απειλούνται από τα αιολικά. Σκωτία και Ιρλανδία είναι παραδείγματα ανάπτυξης αιολικών. Οι ίδιοι οι επενδυτές αποφεύγουν να σχεδιάσουν έργα στις υψηλές ευαισθησίας ζώνες, καθώς γνωρίζουν ότι οι αιτήσεις τους θα απορριφθούν.

Μήπως είστε μονομερείς στην κριτική σας, με συνέπεια να μην αφήνεται να «ανασπύσουν» δραστηριότητες που θα φέρουν δουλειές και θέσεις εργασίας;

Δεν είναι μονομερές κριτική η διασφάλιση περιοχών NATURA (π.χ. δάσος της Ροδόπης, Πρέσπες και Κερκίνη). Στις προστατευόμενες περιοχές οι ανθρώπινες δραστηριότητες ρυθμίζονται, δεν αποκλείονται. Όμως στο νομοσχέδιο δεν ορίζεται πώς επιλέγονται οι χρήσεις ανά ζώνη. Αντ' αυτού περιλαμβάνει προκαθορισμένους καταλόγους χρήσεων που επιτρέπονται οριζόντια σε κάθε ζώνη. Μόνο σε οκτώ περιοχές της χώρας έχουν οριστεί ζώνες απόλυτου προστασίας. Στη υπόλοιπες ζώνες προβλέπονται χωρίς αξιολόγηση διάφορες χρήσεις. Στις ζώνες προστασίας της φύσης επιτρέπονται οριζόντια αεροδρόμια και λιμάνια, αλλά αποκλείεται η εγκατάσταση ενός μικρού φωτοβολταϊκού σε ένα φυλάκιο. Στις ζώνες διαχείρισης οικοτόπων και ειδών επιτρέπονται οι εξορύξεις υδρογονανθράκων αλλά αποκλείονται οι βιολογικοί καθαρισμοί. Να οριστούν οι ζώνες προστασίας με κριτήρια κατάλληλα για την κάθε περιοχή.

Μιλάτε συνεχώς για περιβαλλοντικές μελέτες, αν και γνωρίζετε ότι υπάρχουν χιλιάδες που σε πολλές των περιπτώσεων επικαλύπτουν η μία την άλλη. Σε τι εξυπηρετεί αυτό;

Πράγματι, στο παρελθόν είχαν γίνει Εξαν αρκετές τέτοιες μελέτες, αλλά δεν αξιοποιήθηκαν και έτσι για χρόνια πολύτιμες οικολογικές περιοχές της χώρας είχαν μείνει χωρίς θεσμικό πλαίσιο προστασίας. Με πρωτοβουλία του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και ευρωπαϊκούς πόρους, υλοποιείται ένα έργο 17 εκατ. ευρώ, ώστε να ολοκληρωθούν μελέτες που θα καταλήξουν στις προτάσεις για την καλύτερη θεσμική προστασία. Χωρίς επιστημονική τεκμηρίωση που να προηγείται της θεσμικής κατοχύρωσης, θα έχουμε καθεστώς της ασάφειας!

SOLAR GAS and WIND

Επεκτατική Τουρκία

Εν μέσω πανδημίας, η Τουρκία συνεχίζει τους επεκτατικούς σχεδιασμούς της σε βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας με νέα –έκτα κατά σειρά σε λιγότερο από έναν χρόνο– επαιλουμένη παράνομη γεώτρηση εντός της ΑΟΖ και της υποληκρηπίδας της, σε περιοχή που καλύπτει μέρος των τεμαχίων 6 και 7, τα οποία έχουν αδειοδοτηθεί στις ENI και TOTAL.

Πρατηριούχοι Κύπρου

Πρωτοφανής στα χρονικά της Κύπρου η πτώση στις τιμές καυσίμων, καθώς ξεπέρασε το 70% από την έναρξη της περιόδου απαγόρευσης των μετακινήσεων στο νησί, αναφέρει ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Πρατηριούχων Πετρελαιοειδών, που εφαρμόζει τα μέτρα ασφάλειας της δημόσιας υγείας.

Lockdown εξορύξεων

Ο COVID-19 απειλεί με lockdown τις εξορυκτικές δραστηριότητες, τουλάχιστον εννέα εκ των κορυφαίων πετρελαιοπηγών του κόσμου: Νορβηγία, Βραζιλία, Γουιάνα, Μπαχάμες, ΗΠΑ, Ναμίμπια και Γκάμπια είναι πιθανό να ανασταλούν, επισημάνει σε έκθεσή της η Rystad Energy. Εκτιμάται ότι μπορούν να εξορυχθούν συνδυαστικά 7 δισ. βαρέλια (boe) ισοδύναμου πετρελαίου.

Αίτηση πτώχευσης

Η Hin Leong Trading, από τις μεγαλύτερες ανεξάρτητες εταιρείες εμπορίας πετρελαίου της Σιγκαπούρης, κατέθεσε αίτηση πτώχευσης για προστασία από τους πιστωτές της, από τους οποίους είχε αποκρύψει ζημιές ετών ύψους περίπου 800 εκατ. δολαρίων, σύμφωνα με το Reuters.

Ασφαρές σχέδιο

Ένα ασφαλές σχέδιο για το κλίμα θα απαιτούσε ενεργειακές επενδύσεις 110 τρις. δολαρίων έως το 2050, αλλά ο στόχος για μηδενικό άνθρακα χρειάζεται ακόμη άλλα 20 τρις. δολάρια, τονίζει σε έκθεσή του ο Διεθνής Οργανισμός Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (IRENA), επισημάνοντας ότι οι ΑΠΕ απαιτούν την τέλεια ευκαιρία για την επίτευξη των διεθνών κλιματικών στόχων.

Στροπή Shell

Η Shell προσβλέπει «σε μηδενικές εκπομπές από όλες τις μονάδες λειτουργίας της και σε μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος στα προϊόντα ενέργειας που πουλά, της τάξεως του 30% έως το 2035 και 65% έως το 2050». Για να επιτευχθεί αυτό, θα στραφεί, όπως διευκρινίζει, «στην πώληση προϊόντων με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, όπως βιοκαύσιμα και υδρογόνο».